

*М. Ф. Сокиран,
ад'юнкт
(Київський національний університет внутрішніх
справ)*

Проблеми використання цифрових технологій для фіксації процесуальної інформації

Ключові слова: звукозапис, відеозапис, електронний документ, електронний цифровий підпис, цифрові технології.

Рівень сучасної злочинності характеризується організованими формами, появою нових видів злочинів, технічною оснащеністю злочинних груп. Це, у свою чергу, обумовлює подальше посилення і вдосконалення форм і засобів боротьби зі злочинністю й, насамперед, за рахунок забезпечення ефективного використання досягнень науково-технічного прогресу у правоохоронній діяльності.

Технологія, яку використовує злочинний світ, часто випереджає технології, якими володіють правоохоронні органи, пристосовуючи усе більш могутні комп'ютерні засоби для скоєння масштабних злочинів, що зумовлює приймати більш ефективні правоохоронні міри [1].

Таким чином, проблеми, пов'язані із застосуванням новітніх технічних засобів у діяльності правоохоронних органів, набули виняткової актуальності. Вирішення цих проблем, зокрема, покладено на науку криміналістику, одним з насущних завдань якої є впровадження комп'ютерних технологій в правоохоронну діяльність.

Торкаючись такої досить нової і важливої теми, як застосування комп'ютерів, інформаційних та телекомунікаційних

технологій у розслідуванні злочинів, слід зупинитися на питаннях дотримання принципів науковості та законності використання досягнень сучасної аудіовізуальної техніки в процесі доказування у кримінальному судочинстві України. Грунтуючись на сучасних досягненнях цифрової аудіо-, відеоапаратури, їхніх технічних можливостях, а також виходячи із завдань, що постають перед правоохоронними органами, можна стверджувати, що нині утворилися передумови для застосування цих технологій в криміналістичних цілях для покращення боротьби зі злочинністю.

Як пише В.Г. Гончаренко, створення необхідних технічних і організаційних умов дозволить якісно підвищити рівень криміналістичної діяльності до оптимального, а це означає, що кожен оперативний працівник, слідчий, суддя, адвокат, експерт зможуть на високому технологічному рівні проводити роботу, володіючи сукупним позитивним досвідом своїх колег, рекомендаціями фахівців, зосередженими в пам'яті ЕОМ [2].

На сьогодні одним з перспективних напрямів використання технічних засобів правоохоронними органами, є цифрові розробки в галузі аудіо- і відеоапарату-

ри. Сучасні технічні засоби, що обслуговують різні галузі знань, — зазначає М.В. Салтевський, — вимагають постійного вивчення з позицій можливості їх використання для збирання доказової інформації при розслідуванні злочинів [3]. Засоби і методи цифрової фіксації інформації багато в чому перевершили аналогові засоби за якістю запису, відтворення і збереження зафіксованих даних. Належне програмне забезпечення дає можливість скористатися безумовними перевагами цифрових технологій — дозволяє використовувати комп'ютерні технології для складання композиційних портретів [4] і процесуальних документів в ході розкриття та розслідування злочинів, виконання певних видів експертиз і досліджень, а також надає цілу низку інших додаткових функціональних можливостей.

Погляди на впровадження в криміналістичну діяльність цифрової техніки з боку як вчених-криміналістів, так і практичних працівників є неоднозначним. Юристи завжди відрізнялися дуже консервативним підходом до будь-яких нововведень. І це не випадково. Право як інструмент взаємин держави й особистості у своїй сутності припускає багаторічну незмінність не лише основних принципів, але і стабільність способів регулювання відносин між суб'єктами [5]. Так, в підручнику “Криміналістика” за редакцією М.П. Яблокова вказується на можливість редагування електронних знімків за допомогою спеціальних прикладних програм цифрового фотоапарата [6]. В іншому підручнику, за редакцією Т.О. Седової і О.О. Ексархопуло, наводиться така точка зору: “Головне, на що повинні звернути увагу юристи при впровадженні цифрової фотографії в практику, — це менший ступінь надійності результатів цифрової фотографії, оскільки тут є широка можливість комп'ютерного монтажу та інших способів зміни зображення, що важко розпізнати при професійному їх виконанні” [7].

Проти використання цифрових технологій фіксації зображень при розслідуванні злочинів висловлюється М.О. Сильнов, зазначаючи, що “за допомогою цифрових відео- і фотокамер можна проводити накладення об'єкта, що рухається, на інший фон, змінювати візуальні властивості об'єкта (наприклад, змінювати колір одягу) тощо, вже у момент запису, не говорячи вже про подальшу обробку даних в потужних графічних програмах-редакторах, до речі, на звичайних персональних комп'ютерах” [8].

Загалом, ці автори справедливо вказують на можливість внесення змін у цифрові дані, отримані при фіксації ходу слідчої дії засобами комп'ютерних технологій. Водночас, інші вчені-криміналісти позитивно розглядають можливість використання цифрових засобів фіксації слідчих дій на основі спеціально розроблених методик [9].

Історія знає спроби введення в кримінальний процес методик, що ґрунтуються на спірних наукових концепціях. Так, в “Практичному керівництві для судових слідчих, що знаходяться при окружних судах” 1915 року стверджувалося, що прозора рогова оболонка очей жертви, полеглої під ударами вбивці, до того вражається виглядом злочинця, що протягом майже доби зберігає його відбиток. Тому, варто лише перевести за допомогою фотографії цей відбиток на папір і вийде портрет злочинця. Наголошувалося навіть на тому, що цей спосіб не раз з успіхом застосовувався в Північній Америці. Нині це твердження спростовано, але на початку ХХ століття воно сприймалося як певний прорив у криміналістиці.

На сьогодні застосування в криміналістиці методик, що не базуються на серйозних наукових теоріях, трапляються, але досить рідко. Важливішою проблемою можна вважати те, що методи, які добре зарекомендували себе в науці, не завжди можуть бути безпосередньо використані в судочинстві. Розробники

акцентують увагу на підвищенні можливостей, точності і достовірності результатів своїх методик, забуваючи про те, що використовуються ці результати в доказуванні, й зокрема, в кримінальних справах. Тому, насамперед, мають відповідати вимогам, що пред'являються до доказів у кримінальному судочинстві. Звичайне явище, коли розробник взагалі нічого не знає про ці вимоги, а спеціаліст у галузі судочинства не розуміє принципу дії запропонованої методики або устаткування.

Технології аналогового аудіо-, відеозапису для фіксації фактичних відомостей, пройшли перевірку часом і досить вдало використовуються під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, в ході проведення слідчих дій та фіксації судового засідання.

Застосування звуко-, відеозапису в чинному КПК України регламентовано такими нормами: ст. 85¹ “Застосування звукозапису при провадженні досудового слідства”, ст. 85² “Застосування кінозйомки, відеозапису при проведенні слідчої дії”, ст. 87¹ “Фіксування судового процесу технічними засобами”. У ч. 6 ст. 114 КПК України наголошується, що “при проведенні різних слідчих дій слідчий вправі використовувати машинопис, звукозапис, стенографування, кінозйомку і відеозапис”, а у ч. 4 ст. 85 КПК України вказується, що “... до протоколу можуть бути додані фотознімки, матеріали звукозапису, кінозйомок, відеозапису, плани, схеми, зліпки та інші матеріали, що пояснюють його зміст.” Аналіз цих норм, свідчить, що закон не містить вимоги про виняткове використання аналогових методів звуко-, відеозапису. З погляду кримінально-процесуального закону, важливий не принцип і технологія формування аудіо- та відеоінформації, а отримання якісних даних, які нас цікавлять в сенсі свого змісту.

Таким чином, використання цифрових засобів фіксації аудіо- та відеоінформації при проведенні слідчих дій і в

суді принципово не суперечить нормам КПК України.

Виникає лише питання достовірності даних, зафіксованих у цифровій формі, їх допустимості, що зазвичай пов'язується з можливістю зміни зафіксованих даних за допомогою комп'ютерних технологій, що дозволяє говорити про неприпустимість використання цих даних як доказів у кримінальному судочинстві. Постає питання, чи дійсно використання цифрового аудіо-, відеозапису для фіксації доказової інформації у криміналістичній діяльності неможливе? Ми вважаємо, що це спірне питання, тому необхідно проаналізувати поняття доказів в кримінальному судочинстві. Відповідно до ст. 65 КПК України, доказами в кримінальній справі є будь-які фактичні дані, на підставі яких у визначеному законом порядку орган дізнання, слідчий і суд встановлюють наявність або відсутність суспільно небезпечного діяння, винність особи, яка вчинила це діяння, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Докази характеризуються такими властивостями, як: належність, допустимість, достовірність і достатність.

Належність — це зв'язок доказу з обставинами, що мають значення для конкретної справи, та з іншими доказами. Розглядаючи діяльність із застосування засобів цифрового звуко-, відеозапису в кримінально-процесуальній сфері, маємо підставу стверджувати, що фактичні дані, отримані за допомогою такої техніки, безумовно, володіють однією з названих важливих якостей доказів у кримінально-процесуальному значенні — властивістю належності, тому що одержані фактичні дані є елементами предмета доказування у кримінальній справі. Застосування цифрових засобів аудіо-, відеозапису спрямоване на здобуття даних, які можуть підтвердити факт вчинення злочину і вказують на особу, яка його вчинила, тобто результати застосування цих технічних засобів під час проведення процесуаль-

них дій містять належну інформацію, яка за певних умов може бути використана як доказ у кримінальній справі.

Обов'язковою властивістю доказів є допустимість, яка означає відповідність їх форми, методів і прийомів отримання відповідної інформації, тобто це така властивість доказу, яка характеризується законністю джерела фактичних даних, а також способів отримання і фіксації фактичних даних, що містяться в цьому джерелі правомочним суб'єктом. Застосовуючи цифрові засоби аудіо- відеозапису в діяльності слідчого, ми маємо справу з належним джерелом одержання фактичних даних. Таке джерело є придатним для встановлення наявності або відсутності обставин, що входять до предмета доказування у кримінальній справі. Особою, яка використовує технічні засоби під час проведення слідчої дії, відповідно до ст.ст. 85¹, 85² КПК України, є сам слідчий або відповідно до ст. 128¹ КПК України може бути запрошений спеціаліст. Ці особи наділені правами на реалізацію своїх повноважень у цій діяльності, а отже є правомочними суб'єктами.

Щоб визнати матеріали застосування засобів цифрового аудіо-, відеозапису в процесуальній діяльності відповідними до вимоги достовірності, слід проаналізувати принципи отримання цифрового аудіозапису і відеозображення та провести порівняння зі звичайними (аналоговими) методами отримання звуко-, відеозапису.

У звичайному магнітофоні (диктофоні) звук записується на магнітну стрічку носія (компакт-касету) електромагнітним «аналоговим способом». У цифровому магнітофоні (диктофоні) аналоговий звуковий сигнал з мікрофона перетворюється в цифровий і записується на вбудовану або змінну твердотільну карту пам'яті як потік цифрових даних. Внутрішній пристрій цифрового магнітофона (диктофона) також відрізняється від аналогового відсутністю будь-яких частин, що рухаються (кінематичних), тобто відсутністю

механіки, що істотно підвищує надійність застосування таких магнітофонів (диктофонів) з точки зору криміналістики.

Цифрова відеокамера відрізняється від аналогової попередниці лише способом запису на стрічку і можливістю легко передати відзняту інформацію на комп'ютер. Запис у цифровій відеокамері здійснюється через аналого-цифрове перетворення. Операція «оцифрювання» виконується аналого-цифровим перетворювачем, що є окремим модулем — інтегральною мікросхемою, розташованою на платі відеовведення зображень. Оптичне зображення об'єкта зйомки формується у фокальній площині відеокамери оптичною системою, аналогічною звичайної фотокамери. Проте світлоприймачем у цьому випадку служить спеціальний пристрій — напівпровідник із зарядовим зв'язком (НЗЗ). НЗЗ є світлочутливим напівпровідниковим кристалом, який також називають матрицею або чіпом НЗЗ (від англійського слова chip — пластинка), найдрібніші фотоеlementи, які знаходяться на ній — пікселями (від англійського виразу picture element — елемент зображення). Завдання аналого-цифрового перетворення полягає в перекладі відеосигналу (аналогового сигналу), що виник на екрані відеокамери (на виході НЗЗ), в кодові імпульси, які після подальшої обробки записуються на носії інформації і можуть бути виведені на монітор комп'ютера або інший відповідний пристрій. Електричний сигнал, що несе інформацію про зображення об'єкта, або відеосигнал в своєму початковому вигляді є аналоговим сигналом. Тому для його введення в комп'ютер він повинен бути перетворений в цифровий вигляд. Отже в цифровій відеокамері все та ж магнітна стрічка, на яку записуються дані в цифровій, а не аналоговій формі. Оптична частина цифрової відеокамери, НЗЗ* для прийому зображення, управ-

* Камери, обладнані НЗЗ-пристроями, давно повністю витіснили теле- і відеокамери першого покоління на вакуумних передавальних трубках, де електронний промінь послідовно проходив всі точки світлочутливої пластини, скануючи зображення об'єкта.

ліній зйомкою тощо така ж, як і в аналоговій. В цифровій відеокамері запис аудіовізуальної інформації здійснюється на магнітну стрічку, що в подальшому дає змогу здійснити перенесення даної інформації на жорсткий диск комп'ютера, який укомплектований CD-RW ROM—пристроєм для запису одноразових компакт-дисків CD-R — Compact Disk Read (в дослівному перекладі на українську означає — компакт-диск, що забезпечує одноразовий запис та багаторазове зчитування). Проте при записі з комп'ютера відеозображення на CD-R виникає низка проблем. Максимальна місткість одноразового CD-R-диска складає 700 Mb, тоді як при перезаписі 15-хвилинного відеозображення з цифрової відеокамери на жорсткий диск комп'ютера у форматі AVI (без компресії) розмір цього файлу складає близько 1,5 Gb. У зв'язку з цим при перезаписі відеозображення з цифрової відеокамери на жорсткий диск комп'ютера слід застосовувати метод стиснення відеозображення за допомогою використання відеокодеків, що істотно зменшить розміри записаних відеофайлів і не приведе до значної втрати якості. Стосовно цього можна порекомендувати використовувати стиснення відеозображень відеокодеком MPEG4 з використанням технології DIVX. Даний відеокодек стиснення цифрового відеозображення є найбільш прийнятним для використання під час проведення слідчих дій, оскільки при відеозйомці важливо зафіксувати процес здійснення слідчої дії, яка може тривати більше години. Тому відеокодек MPEG4 на сьогодні є єдиним своєрідним форматом відеостиснення, здатним за стиснення досягти високих показників якості зображення і розміру отриманого відеофайлу. Іншими словами, при використанні відеокодека MPEG4 і установці відповідних параметрів відеостиснення на стандартний одноразовий CD-R — диск місткістю 700 Mb можна записати якісне відеозображення тривалістю близько двох годин.

Також деякі відеокамери дозволяють проводити запис даних не на магнітну плівку, а на високоємні диски DVD-R — Digital Versatile Disk (в дослівному перекладі на українську означає — універсальний цифровий диск, що забезпечує одноразовий запис та багаторазове зчитування)*.

Нині обсяг DVD-диска становить від 4,7 гігабайт до 17 гігабайт. Все залежить від кількості робочих шарів, щільності прилягання доріжок одна до одної, кількості робочих сторін диска. Наприклад, у звичайного компакт-диска типу CD-R або CD-RW робоча тільки одна поверхня диску (блискачча сторона), один шар доріжок (шари компакт-диску чи DVD-диску подібні до поверхів у будинку), щільність доріжок не така висока, як у DVD, тому обсяг компакт-дисків набагато менший від обсягу DVD-дисків. Чим більше робочих сторін має диск (не більше двох, адже у будь-якого диску дві сторони), тим більше шарів доріжок на кожній із сторін; чим вища щільність доріжок, тим більший обсяг диску.

Отже, проаналізувавши методи фіксації інформації за допомогою цифрової техніки ми приходимо до висновку, що ці дані можна визнати такими, що відповідають вимогам достовірності за певних умов. Інакше кажучи, використання пристроїв цифрового аудіо-, відеозапису для фіксації процесуальної інформації можливе за умови, що зафіксовані дані будуть захищені і зберігатимуться на носіїв, що виключить можливість безконтрольного суб'єктивного втручання з метою зміни даних, одержаних в ході слідчої дії.

Що ж до вимоги достатності, якій мають відповідати дані, здобуті в результаті

* В контексті даної статті автор розглядає носії, на які може бути записана інформація, з урахуванням унеможливлення безконтрольного внесення змін до змісту цих даних. Однак, є ряд інших носіїв інформації (наприклад оптичні диски CD-RW, DVD-RW, магнітні стрічки Mini DV і Digital 8 і т.д.), які не розглядаються нами тому, що є багаторазовими, тобто записану на них інформацію можна відредагувати і переписати наново або просто розмагнітити магнітну плівку, а це — втрата доказу як в першому, так і в іншому

застосування засобів цифрового аудіо-, відеозапису під час здійснення слідчої діяльності, то, безумовно, їх можна вважати достатніми лише в сукупності з іншими даними, коли вони нададуть можливість встановити всі обставини, необхідні для правильного вирішення кримінальної справи.

Використовуючи у сфері кримінального судочинства новітні методики і технічні засоби, які спираються на сучасні технології, слід розуміти, що виходячи з вимог, що пред'являються до доказів, результати використання деяких з цих методик у межах чинного законодавства не зможуть одержати статусу доказів внаслідок принципів дії, які лежать в їх основі. Наприклад, для виявлення слідів крові використовується тест "ГЕМОФАН" [10]. Реактив, який використовується в тесті, взаємодіє з молекулою гемоглобіну, даючи синьо-зелене забарвлення. Чутливість методу є досить висока, але результати його застосування не можуть мати доказового значення вже тому, що реакція — неспецифічна і відбувається з гемоглобіном як людини, так і тварини. Результати таких тестів матимуть лише орієнтує значення. Ніякими процесуальними тактичними прийомами закріпити за ними доказове значення неможливо.

Проте з цифровим відео-, звукозаписом дещо інша ситуація. Інформація, записана за допомогою цифрових методів фіксації на відповідний носій, є електронним документом у сенсі ст. 83 КПК України. Проблема їх використання в доказуванні нині стоїть дуже гостро. Не можна заперечувати того, що цифровий спосіб фіксації інформації знижує погіршеності її передачі, уможлиблює подальшу обробку зафіксованої інформації, відкриваючи нові можливості вивчення прихованої інформації та її корегування.

Торкаючись доказового значення "електронних документів" у судочинстві, не можна обійти увагою сам термін

"електронний документ" і його тлумачення в кримінальному судочинстві. Відповідно до ст. 5 Закону України "Про електронні документи та електронний документообіг" [11], електронний документ — документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа. Згідно зі ст. 6 цього ж Закону, електронний підпис є обов'язковим реквізитом електронного документа, який використовується для ідентифікації автора та/або підписувача електронного документа іншими суб'єктами електронного документообігу. Накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа. Стаття 7 цього законодавчого акту зазначає, що оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним цифровим підписом автора. Закон України "Про електронний цифровий підпис", а саме стаття 1, визначає електронний підпис як дані в електронній формі, які додаються до інших електронних даних або логічно з ними пов'язані та призначені для ідентифікації підписувача цих даних [12].

17 січня 2006 року в Україні акредитовано перший приватний Центр сертифікації ключів цифрового підпису. Відтепер кожен підприємець чи фізична особа, які матимуть ключ у вигляді електронного файлу, зможуть засвідчувати документи й миттєво відправляти їх через Інтернет, не звертаючись до нотаріусів або відповідних державних органів. Цифровий підпис відтепер в Україні став рівносильним звичайному підпису або печатці [13]. Діловодство багатьох юридичних осіб ведеться, переважно, таким способом, тому електронні документи потраплятимуть в сферу судочинства, зокрема кримінального.

Суть електронно-цифрового підпису (ЕЦП) полягає в персоніфікації всіх можливих юридичних осіб, за якими закріплюються персональні ідентифіка-

ційні номери, і криптографічній прив'язці цифрових даних, підписаних цією юридичною особою, таким чином, що будь-яка зміна змісту файлу-документа з електронно-цифровим підписом чітко виявляється як порушення автентичності цього цифрового документа [14].

Загалом ЕЦП — це блок інформації фіксованої довжини, що додається до конкретного повідомлення (тексту, файлу даних або будь-якого набору бітів довільної довжини), який дозволяє забезпечити:

- підтвердження автентичності початкового повідомлення шляхом перевірки достовірності його джерела (можливість аутентифікації автора, відправника, власника інформації);
- підтвердження цілісності повідомлення (відсутність його несанкціонованих змін);
- гарантії неможливості відмови від авторства повідомлення (підпису).

Згідно зі ст. 83 КПК України, документи є джерелом доказів, якщо в них викладені або засвідчені обставини, які мають значення для справи. Що є документом, законодавець не визначив, лише зазначив, що вони використовуються у кримінальному процесі. Проаналізувавши зміст ст. 82 КПК України, яка зазначає: “Протоколи слідчих і судових дій, складені і оформлені в порядку, передбаченому цим Кодексом, носії інформації, на яких з допомогою технічних засобів зафіксовані процесуальні дії, є джерелом доказів, оскільки в них підтверджуються обставини і факти, що мають значення для вирішення справи”, приходимо до висновку, що документ може містити відомості, зафіксовані як в письмовому, так і в іншому вигляді. До них можуть відноситися матеріали фото- і кінозйомки, аудіо- і відеозапису та інші носії інформації. Отже, основним елементом у визначенні документа є інформація, обов'язково зафіксована на носіїві (у разі електронного документа — на магнітному носіїві). Так, після

введення в комп'ютер файл, що містить цифровий варіант зображення, або звуку, може бути змінений і перезаписаний, наприклад, на той же носій. Розрізнити факт внесення змін на рівні аналізу цифрової інформації неможливо. Природно, ми не беремо у розрахунок грубі варіанти відео-, аудіомонтажу, які можна виявити безпосередньо при дослідженні цифрового зображення або фонограми. Тому факт будь-якої передачі інформації в електронному вигляді, що має значення для справи (наприклад, з цифрової касети на комп'ютер), пов'язаний з виникненням низки процесуальних питань. Існує “чиста інформація”, тобто інформація в електронному вигляді, статично не пов'язана з твердим носієм. В межах однієї статті всі проблемні питання розглянути неможливо, тому ми вважаємо за доцільне зупинитись на ряді випадків, коли можна подолати бар'єр невірогідності інформації, зафіксованої цифровими методами аудіо-, відеотехніки за рахунок тактичних методик.

Тактичними особливостями застосування цифрового аудіо-, відеозапису є такі:

- інформація про використання цифрового методу має бути зафіксована в протоколі слідчої дії;
- після використання цифрового відео-, звукозапису необхідно відтворити зафіксовані дані понятим та іншими учасникам слідчої дії;
- перенесення інформації з цифрової техніки на жорсткий диск комп'ютера, як і всі подальші етапи створення відеографічного зображення або фонограми, повинні здійснюватися у присутності всіх учасників слідчої дії;
- аудіовізуальна інформація записується з комп'ютера на одноразові диски CD-R (DVD-R) і посвідчується електронним цифровим підписом слідчого, а якщо в слідчій дії брав участь спеціаліст, то і ЕЦП останнього.
- перед установкою CD-R (DVD-R) диска в рекордер на бланк диска спе-

ціальним маркером (CD-R Pen) наноситься посвідчувальний напис з датою запису відеофонограми, завірена підписами учасників слідчої дії. В протоколі вказується індивідуальний номер, що є на диску.

— носій (одноразові диски CD-R, DVD-R) з цифровим відеозображенням або фонограмою посвідчується, упаковується і опечатується, після чого додається до протоколу слідчої дії.

Дотримання зазначених рекомендацій і зберігання зафіксованої інформації на одноразових дисках CD-R, DVD-R унеможливує безконтрольне внесення змін в матеріали, отримані за допомогою цифрових методів аудіо-, відеозапису. Безумовно, в разі виникнення сумніву стосовно достовірності цих даних, вони, як і будь-які інші матеріали, здобуті в процесі розслідування кримінальної справи, можуть бути піддані експертному дослідженню або підтверджені спеціалістом.

Слід враховувати, що одноразова лазерна реєстрація технічно не дозволяє виправляти промахи, помилки Perezйомкою (це іноді допускають при магнітному (VHS) записі всупереч криміналістичним правилам). З цієї причини виправлення помилок (наприклад, неправильне оголошення прізвища понятого тощо) прово-

диться лише шляхом зйомки подальших пояснень, уточнень в реальному режимі часу [9].

Аудіовідеозображення, отримані за допомогою цифрової техніки, в подальшому без проблем можливо використовувати в провадженні інших слідчих дій (наприклад, для пред'явлення зафіксованих свідчень співучаснику злочину як доказу тощо), а також в суді після повного або часткового оголошення відповідних протоколів, використовуючи для відтворення комп'ютер або стандартний "побутовий" DVD-програвач.

Викладене свідчить про те, що проблема використання електронного відео-, звукозапису в кримінальному судочинстві нині актуалізується і, поза сумнівом, вимагає подальших поглиблених досліджень як з позиції теорії судового доказування, так і криміналістики

Наостанок зауважимо, що вже на етапі розробки криміналістичних технічних засобів доцільно замислюватися, а чи можуть результати їх застосування використовуватися в доказуванні. Звичайно, не варто відмовлятися від нових технологій, оскільки сучасний кримінальний процес встановлює дуже чіткі межі для процесуального закріплення їх результатів.

Список літератури:

1. Айков Д., Сейгер К., Фонсторх У. Компьютерные преступления / Пер с англ. — М.: Мир, 1999. — С. 12.
2. Гончаренко В.И. Кибернетика в уголовном судопроизводстве. — К., 1984. — С. 11.
3. Салтевский М.В. Современные проблемы собирания доказательственной информации техническими средствами // Теория и практика собирания доказательственной информации техническими средствами на предварительном следствии. — К., 1980. — С. 13.
4. Мартиненко І.В. Використання цифрової фото- відеотехніки у процесі розслідування злочинів // Науковий вісник НАВСУ. — К., 2000. — Вип.1. — С. 108-112.
5. Полевой Н.С., Крылов В.В. Компьютерные технологии в юридической деятельности. — М.: БЕК, 1994. — С. 5.
6. Криминалистика: Учеб. / Отв. ред. Н. П. Яблоков. — М., 1999. — С. 137.
7. Криминалистика: Учеб. / Под. ред. Т.А. Седовой, А.А. Эксархопуло. — СПб., 2001. — С. 170.

8. Сильнов М.А. К вопросу о допустимости использования цифровых технологий в доказывании при расследовании преступлений // Вест. Росс. унив. дружбы народов. Серия юрид. науки. — М., 1998. — № 3-4. — С. 103-104.

9. Вандер М., Холопов А. Цифровая фиксация аудио- и видеoinформации // Законность. — 2003. — № 8. — С. 38-40

10. Вандер М.Б. Применение научно-технических средств при расследовании преступлений: Конспект лекций — СПб.: Санкт-Петербургский юридический институт Генеральной прокуратуры РФ, 2000. — 60 с.

11. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” від 22 травня 2003 року // ВВР. — 2003.—№ 36.— ст. 275.

12. Закон України “Про електронний цифровий підпис” від 22 травня 2003 року // ВВР. — 2003.—№ 36.— ст. 276.

13. Готовим документы не выходя из дома // Газета Столичка 19.01.2006. — С. 2.

14. Женило В.Р. Цифровой электронный документ / В.Р.Женило, В.И.Кирич // Информатизация правоохранительных систем: Сб. трудов X Междунар. науч. конф. — М.: Академия управления МВД России, 22-23 мая 2001.— С. 46-48.

РЕЗЮМЕ

Представленная статья касается проблем использования цифровых технологий для фиксации процессуальной информации в сфере уголовного судопроизводства. Автор на основе анализа действующего законодательства Украины, а также построения конструкций современных цифровых технологий звуко-, видеозаписи приходит к выводу о возможности использования данных технологий в криминалистической деятельности при определенных условиях. В статье поданы тактические особенности применения цифровых методов фиксации аудиовизуальной информации.

SUMMARY

The present article deals with the problem of use of digital technologies for fixing of judicial-meaningful information in the field of criminal trial. The author comes to conclusion about the possibility of use of these technologies in criminalistics' activity on the basis of analysis of current legislation of Ukraine, the constructions of modern digital technologies of the audio recording and videotape recording. The tactical features of applying of digital methods of fixing A.V. information are suggested in the article.

Рекомендовано кафедрой кримінального процесу
та криміналістики

Отримано 22.04.06